

razvidno, iznaša vstopnina in letnina udov 553 gld. 43 kr., a vdove so dobile 1910 gld. 60 kr. Primanjka tedaj 1357 gld. 17 kr.: to se je vzelo iz obresti kapitalov in zaveznic, a še je ostalo 507 gld. 2 kr. za nakupovanje obligacij v nominalni vrednosti 600 gld.

Ko bi se z vstopnino in letnino pokrili neodvračljivi izdatki, potem bi že društvo udom več moglo nakloniti, tako naj pa to zadostuje.

S tem je odbor vsakemu dokazal, zakaj predlaga premembo pravil in kako da more zboljšati starim udom, ustanovnikom, breme, katero jim nalagajo društvena pravila.

Gledé na te okoliščine je odbor sklenil:

1. Vsem udom se pošlje osnova pravil;

2. Vsak ud naj se izreče, ali je, ali ni

za preuredbo društvenih pravil.

3. Naj pové, katere točke mu ne ugajajo.

4. Naj nasvetuje namesto paragrafov, ki mu ne ugajajo, nove, po njegovih nazorih boljše.

Na ta vprašanja naj udje blage volje odgovoré do konca rožnika t. l.

Kdor do tega obroka ne odgovori, smatra se kot zadovoljnim s to osnovo. Odgovoriti je uredništvu „Učit. Tovariša“ ali društvenemu tajniku M. Močniku, Sv. Jakoba trg št. 8. Meseca mal. srpana se snide odbor in priredi vso stvar za občni zbor, ki bode končno sklepal o tej stvari, naj se že stvar tako ali tako obrne.

Iz odbora „vdovskega učiteljskega društva“.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Slovenski Narod, kateri je izšel dne 2. apr. 1868 v Mariboru in od l. 1873 izhaja v Ljubljani, pozdravil je Davorin Trstenjak takoj v I. št. v dopisu od Voglajne: „Moz' ti bog! . . . Na noge so spravili naš novi politični časopis nar izvrstniši naši domoljubi iz tega edinega namena, da narod slovenski ojači v političnem življenji in napreduje v politični izobraženosti. Program novega našega časnika, pretresovan po izkušenih in nesebičnih domoljubih, našel je obče dopadenje. Ni se bati nezdravega liberalizma, s katerim je večidel okužen evropski zapad, pa tudi ni trdoglavnega starokopitarstva, katero svoje okó zapre vsakemu umnemu napredku. Na podlagi krščanskih načel bode državno poslopje zidati pomagal, in gojil, kar je vesti naroda sveto, pa tudi ga vodil po polzki poti političnega napredka od stopinje do stopinje . . . Zato zapopadimo dobro vsi, kateri smo prijeli peresa v roke, da v novem našem časniku podučujemo narod naš, . . . da

ne razdiramo tam, kjer je sozidanja treba, da v sveti jezi ne zgubimo treznosti, . . . da gojimo nar večo narodno krepost: zatajevanje sebičnosti . . . toraj ne precenimo se!“ —

Drugi spis njegov nahaja se v 2. št.: Nasvet, kako bi se slovstvena delavnost med slovenskimi pisatelji bolj pospeševala (literarno društvo — literarno glasilo). Nato pa je popotnik Epicharmos dopisoval, časih dokaj dovtipno, v št. 27 do 53 na pr.: V Mariboru („Personalstand des Bisthums Lavant; cf. Odgovor v št. 30 — irrisor“), iz Žabnice, Mrhovca, Ljubljane, Zagreba, Varaždina in Središča, Ričet-varoša, Lutetiae Vindorum, Fünferheima, z Dunaja, iz Gradca. — L. 1869: V spomin Antonu Janežiču. Predlog za Janežičevo ustanovo. — L. 1870: Dr. Lovro Vogrin (Nekrolog). Iz mačkinje žalosti: Bindischer Haloder (Blatoder). Naravoslovne črtice I—VI: Osel. Podgana. Krt. Uš. Mravlja. Opica ali mrkoviča. Retkva in špargelj. Tobak. Sol. Figa mož (Sykophant Feigenangeber

špicelj). Na dan pred Kresom. Debelaki. Marburger Namenbüchlein. Prvi program ptujske realne gimnazije. Cerkev matere božje na Črnicah. V katerem času je stari rękopis mesta Kranja pisan (cf. J. Pajk). Prijateljski dopisi do brata Hipohondra I — IX, kjer o sklepu pravi: „Za politiko bodeta skrbelá očeta Beust in Bismark in naši slovenski deželni — posebno pa državni poslanci, za dobro voljo in kratek čas pa tvoj srčni prijatelj Epicharmos“. — L. 1871: Prijateljski dopisi bratu hipondru (št. 39, 48). Prošnja do slovenskih pisateljev, naj pošljajo dopisov v leposlovni in znanstveni časopis „Tabor“ (št. 129), kateri je pa pod naslovom „Zora“ l. 1872 izhajati jel v Mariboru (cf. Nar. 1872 št. 28). Tej se je Trstenjak žrtvoval v tej dobi, ter v Narod u oglasil zopet na pr. l. 1875 št. 288: Spomin na dva satirika duhovskega stanu I. Francoz Rabelais. II. Slovenec Andrej Gutman. — L. 1876: Osoda prve slovenske drame. Slovenski rapsodisti (Fr. Cvetko, Št. Modrinjak, M. Jaklin itd.). Jan. Bapt. Šmigoc. Moj pohod pri Kopitarji („Vi ste torej tisti reformator slovenske zgodovine“ ..!) Prva slovenska čitalnica. Slovenski pesnik Rajnki t. j. U. Jarnik. — L. 1878: G. dr. Štef. Kočvarju v spomin njegove sedemdesetletnice (Pesem št. 261). — L. 1879: Ostanki slovenskega jezika v tirolskeji nemščini (št. 89) itd. itd. — Posebej je dal vmes na svetlo:

3. Triglav, mythologično raziskavanje. Spisal in založil Davorin Trstenjak. Z edno Triglavovo podobo. V Ljubljani 1870. S. 24 str.

V smislu, v katerem je Dalibor opisoval slovstvarečo Ljubljano (Slovenec 1867), češ: „O domo- in rodoljubju mladih slovenskih pisateljev nikakor ne dvomim, samo približevanja je treba od obéh strani, in vspeh bode veselejši, kakor doslej. Indolencija in intolerancija bodete zginile, kedar nastopi prepričanje, da, če o ljubezni zapoješ, nisi še sveta pokončal. . . na stran mora stopiti vsa diktatura, svojeglavna hegemonija, vse preziranje mlajših ali slabejših moči itd.“ — vstanovil je D. Trstenjak l. 1872 Zoro,

časopis za zabavo, znanost in umetnost, ter l. 1873 Vestnik, znanstveno prilogo Zori, ktera odslej bodi časopis le za zabavo in poduk, v Mariboru, in katero je l. 1874 prevzel v lastništvo in vredovanje J. Pajk. V „Zori“ (I, 5) je sprožil „Času primeren predlog, naj se osnuje „Pisateljsko društvo“, kakor česki Svatibor, na Dunaju Concordia itd. na pr.: Naše literarne moči so tako razkosane, kakor dežele, v katerih naš rod prebiva. Nikjer pravega središča, tudi nismo doslej imeli nobenega pravega literarnega organa, v katerem bi se sedinjevale vse dušne moči. „Zora“ bi rada bila takovšen organ itd. O vspehu gl. D. Trstenjak 1887 str. 14, 15. — Poleg l. novega pisma do brata hipohondra so v Zori l. 1872 bolj domači „Prineski k zgodovini dušnega prerorenja Slovencev na Štajerskem“, kjer so ob kratkem po spominu opisani p. A. Murko, J. Košar, O. Caf, dr. M. Prelog, J. Drobnič, Valentin Mandelc. Kratke ocene na pr. Turški boji sp. Parapat, Občna zgodovina, sp. Jesenko, J. Pajka Izbrani spisi. Slovenski umetniki. Zagovor Ksantipe. Suha rodbina (Po franc. Vicko Dragan). Marija Stuart (!). Murillov učenc. Životopisi slavnih mož: Torquato Tasso. Rafael. Tizian. — L. 1873: Canova. Camoens. W. Shakespeare. Salvator Rosa. Cervantes. Paolo Veronese. Suvarov. Richard Savage. Lopez F. de Vega. — L. 1874: Juri baron Vega. Gibbon in Voltaire. — L. 1876: Busko-slovansko slovstvo z dostavkom, kjer je naznanil Opyt fonetiki rezianskih pogovorov. Rezijanski Katehisis, sp. J. Baudouin de Courtenay. Bize in Bizjaki. Kedaj so se Kočvarji na Kranjskem naselili (cf. V sporazumljenje str. 309—311 S. R.) — L. 1877: Jezikoslovne reči p. Jazbec. Zajec. Bebr. Mersec. — V Vestniku l. 1873 pa je priobčil p. O imenu slovenske Sojenice. Zgodovinski spomeniki (Schwarzenberg). Jezikoslovne črtice. Italjanščina in slovanščina. Župan. Sv. Hieronim je-li Slovan? Slovanske besede za oblačila. Slovenščina v latinščini. — L. 1874 pa razum nekterih drobnosti: Slovanski elementi v venetščini (str. 9—59). — Razpravo to je nadaljeval v „Letopisu“

Slovenske Matice ter po njej oddelek dal posebej na svetlo:

4. Slovanski elementi v Venetščini. Spisal Davorin Trstenjak. V Ljubljani 1874. 8. 74.

Kar je bil pričel v „Vestniku“, obdelal je nekoliko ter tudi posebej izdal:

5. Slovanščina v romanščini. Spisal in založil Davorin Trstenjak. V Celovcu 1878. 8. 79.

„Zanimljivo je, kako je zdaj (l. 1872 itd.) nastalo neko nasprotje med slovenskimi, nočemo reči, štajarskimi in kranjskimi pisatelji itd.“, pravi Ant. Trstenjak (str. 30). In J. K. trdi in dokazuje v Novicah (1873 str. 313 - 352 cf. str. 173): „Kakor v politiki oni napredek, s katerim se bahajo naši mladi, ni

pravi napredek, temveč le pot k narodovemu propadu; tako tudi najnovejša pisava nekaterih slovenskih pisateljev (v Zori, Vestniku, Narodu, Soči) je veliko bolj v škodo, nego v korist slovenskemu jeziku itd.“ — Takrat so bile nemile borbe celó o načelih (za vero, dom, cesarja ali za domovino, omiko, svobodo), o tiskarni v Matici Slovenski, o Narodni tiskarni itd., da je D. Trstenjak izstopil iz odborov Matice Slov., Narodne tiskarne in tudi Pisateljskega društva, kar se je leta 1878 poravnalo nekoliko, da je v izredne obcnem zboru z dr. J. Bleiweisom vred po mladih postal častni član Matice Slovenske, in poznej Podpornega pisateljskega društva, ter je zopet jel dopisovati kakor v Narod, tudi v Novice.

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

V. Za otroške knjižnice prepovedani knjigi.

Gledé otroških knjižnic je visoki c. kr. deželni šolski svét razglasil nastopni razpis:

Z. 605.

L. Sch. R.

Es ist zur Kenntniss des Herrn Ministers für Cultus und Unterricht gelangt, dass von Seite des Cyrill- und Method-Vereines in Laibach unter anderen auch die von diesem Vereine herausgegebenen Schriften „Tisočletnica Metodova. Spisal duhoven ljubljanske škofije. V Ljubljani 1885“ und „Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik. V Ljubljani 1889“ in Schülerkreisen verbreitet werden.

Da sich diese beiden Broschüren ihrem Anhalte nach keineswegs zur Lectüre für die Schuljugend eignen, wird der Bezirksschulrath (der Stadtschulrath) infolge Erlasses des des genannten Herrn Ministers vom 8. März 1890, Z. 235 beauftragt, im Sinne des Erlasses des hohen Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 16. Dezember 1885, Z. 23.324 (hierämtliche Intimation vom 23. Dezember 1885, Z. 2458 die entsprechende Ver-

anlassung zu treffen, dass diese Schriften, falls sie sich in einer Schülerbibliothek vorfinden sollten, sofort ausgeschieden werden.

Bezüglich der ersteren Druckschrift wird hiezu bemerkt, dass von dem k. k. Landes- als Pressgerichte in Laibach mit dem Erkenntnisse vom 7. Jänner 1890, Z. 129 das Verbot der Weiterverbreitung derselben wegen des durch deren Inhalt begründeten Thatbestandes des Vergehens gegen die öffentliche Ruhe und Ordnung nach § 302 und 303 St. G. ausgesprochen worden ist.

Bei diesem Anlasse wird der Bezirksschulrath (der Stadtschulrath) beauftragt, der Lehrerschaft in Erinnerung zu bringen, dass bei der Aufnahme von jedweden Druckschriften in die Schülerbibliotheken in jedem einzelnen Falle die bestehenden Vorschriften, welche dem Schulleiter die persönliche Verantwortlichkeit auferlegen, genauestens beobachtet werden müssen.

K. k. Landesschulrath für Krain. Laibach
am 27. März 1890.

Für den k. k. Landespräsidenten:

A. Schemerl.

An alle k. k. Bezirksschulrätthe in Krain.